

ובחרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

תורת חיים

נושא תורני מרתק
לאור דברי האור החיים

בדבריו על הפסוק (לה, כ): **וַיֵּצְאוּ כָל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה** מזכיר רבנו את דברי חז"ל (יומא נג, א) אודות הדרך הנכונה בה יש לתלמיד להיפטר מרבו בפרידתו ממנו.

כמה פרטי דינים מצאנו בהלכות פרידה מרב, וראשיתם בהלכה שנפסקה בשלחן ערוך על פי דברי הגמרא הללו, וזו לשון המחבר (יד"ד רמב, טז): **"ולא יעמוד, עד שיאמר לו: עמוד, או עד שיטול רשות לעמוד. וכשנפטר מלפניו לא יחזיר לו אחוריו, אלא נרתע לאחוריו, ופניו כנגד פני רבו"**.

פרט אותו מוסיף הרמ"א (שם) מתייחס למקרה בו כבר נפרד מרבו, אלא שהתלמיד שווה בעיר לילה נוסף ורק לאחר מכן יוצא לדרכו, וזו לשונו: **"והנפטר מרבו ונטל ממנו רשות ולן בעיר, צריך לחזור וליטול ממנו רשות, ודווקא שלא אמר לו מתחלה שרוצה ללון בעיר, אבל אם הגיד לו בשעה שנטל רשות, אין צריך לחזור וליטול ממנו רשות"**.

אכן, מרבית הפוסקים חולקים בזאת על הרמ"א וטוענים כי דבריו מבוססים על גרסה מוטעית שהיתה בידו בסוגיית הגמרא, אלא אדרבה הם מוכיחים מהסוגיא שאין צורך כלל להיפרד פעם נופת מרבו באופן זה, ואף אם לא הודיע לו על כך מתחילה.

נידון מעניין מצאנו בשו"ת שער אפרים (סימן עח), הדין האם החיוב להיפרד בדרך זו של כבוד תקף אף כשרבו סגי-נהור ואינו יכול לראות גינוי כבוד אלה, או שמא באופן כזה אין התלמיד חייב בכך. השער אפרים מסיק כי אכן יש לנהוג כן אף כשרבו סגי-נהור, אולם במידה פחותה. כך למשל מעידה הגמרא (שם) אודות רבא אשר בפרידתו מרבו היה פוסע לאחוריו עד שהיו רגליו זכות דם, והחייב לנהוג עד כדי כך בוודאי שאינו נוהג כשרבו סגי-נהור.

בסופו של דבר מצא את עצמו ראש הישיבה ניצב בחדר ענק, מעין אולם, אשר התברר כחדרו הפרטי של המארח. בפנית החדר ניצבה מיטה מוקפת מכשירים מצפצפים ומוניטורים שונים ומשונים, עליה שכבה דמות צנומה, פניה מצהיבות, ונראה כי מלאך המוות כבר החל את פגישתו הבלתי-נמנעת עמה.

'נעים מאד' נשלחה אליו יד איתנה, **'אני ג'ורג', עורך הדין של מרשי השוכב כאן על ערש דווי, והוא מינה אותי לחלק באופן שוויוני והוגן את עזבונו לאחר מותו'**.

שוויוני? הוגן? ראש הישיבה סקר את סביבתו, בודק אם הוא אינו לבד, ומתבדה. הוא כאן לבד, אז מי הוא המוטב הנוסף לעזבונו של הגביר?

כמה משפטים הבהירו כמה מדובר. בצוואתו ציין הגביר, אדם הרחוק מתורה ומצוות לדאבון לב, כי הוא מוריש את כל רכושו למוסדות בהם לומדים תורה. לשם כך נקרא הרב, כדי למנותו כאחראי לחלוקת הירושה בין המוסדות העונים על הגדרה זו.

אם כי לבו נצטב מעט, אולם עד מהרה התעודד הרב. הוא ידע כי לא בא לחינם. גם אם את ישיבתו שלו לא יוכל לשקם באמצעות אותה ירושה, אולם לכל הפחות ייהנה מכך עולם התורה כולו.

הוא חתם בזריזות על המסמכים הנדרשים, אינו מתעמק. הוא לא שם לב למבט הערמומי, האפל, של עורך הדין.

כעבור תקופת-מה, כשקיבל ראש הישיבה את ההודעה על פטירתו של העשיר ולצידה בקשה לבוא ולחלק את הממון הרב - בהיותו ממונה על חלוקת הירושה, לא בזבז זמן מיותר ותיכף נסע שוב לביתו של הגביר, נחוש להביא עמו את הברויה וההקלה לכמה וכמה מוסדות תורה בארץ הקודש.

בבואו, נתקף ראש הישיבה בהלם. קבוצה קטנה של לובשי גלימות ועטויי שתי-וערב כסוף המשתלשל מצווארם ניצבו אף הם בחדר, ממלמלים בארשת חסודה ומצקצקים בלשונם כמתבקש.

'נו, נשכ?' עורך הדין היה ענייני, 'נחתום על מה שצריך ונחלק את הירושה?'

נחלק? להם? הרב הביט סביבו מוזעזע, קבס עולה בגרונו והוא אינו מבין כיצד נקלע לסיטואציה שכזו. האם זכרונו מתעתע בו? הלא הוא זוכר במפורש כי הצוואה דיברה על חלוקה למוסדות תורה, ומה לאותם גלחים ושונאי ישראל לחפש כאן?

'מוסדות בהם לומדים 'בייבל', או כמו אתם היהודים קוראים לזה: תנ"ך' תיקן עורך הדין בשמץ חיך עוקצני, השמחה-לאיד נשמעת היטב בקולו, 'זוה כולל כמוכן כנסיות ומנזרים, בהם לומדים 'בייבל' באופן סדיר'.

הרב חישב להתעלף, ורק המחשבה על כך שאלה שיטפלו בו יהיו הכמרים מנעה ממנו לקרוס על הרצפה בקול חבטה רמה. הוא ניסה להתמקח, להוכיח שהגביר היה יהודי ובוודאי כוונתו היתה למוסדות ישיבתיים ותורניים, אולם עורך הדין המיומן תפר את הצוואה במקצועיות מרושעת בדיוק כפי שרצה.

המחשבה על כך שאם רק היה אותו גביר מחלק את ממנו בחייו, אם הוא היה זוכה להתחבר כבר בהיותו בעולם הזה

את המעשה המטלטל והמצער הבא סיפר אחד מגדולי ראשי הישיבות.

במשך שנים רבות נאלץ ראש הישיבה, כמנהג הנושאים במשרה רמה זו, לכתת את רגליו בארץ ובעיקר מחוצה לה, לדבר על לב אנשי הממון ובעלי המאה כדי בתקוה שיזאלו אלה האחרונים להיכלל בהסכם ההיסטורי והקדוש: **'הסכם יששכר וזבולון'**.

כצפוי, אין זו משימה קלה. על כל גביר שפותח לבו כאולם ומוכן לתרום סכום ניכר, קיימים עשרה כנגדו שלכם פתוח בקושי כחודו של מחט וניאותים אך בקושי לתת משהו זעום, כמעט בגדר בדיחה. כנגד כל עשיר מהסוג האחרון, קיימים מאה שידם קמוצה אף יותר מכך, אחוזתם מבוצרת והם מסכים להם בכורסתם במגדל השן, בזים בקרבם לחובשי ספסלי בית המדרש ואינם מעוניינים לשמוע כהוא-זה על תמיכה בהם.

יחד עם זאת, לעתים נמוג במעט הסתר הפנים והוא זוכה לראות עין בעין את ההשגחה הגלויה, להיווכח עד כמה שש ושמח הקב"ה בבניו חביביו המנותקים מהבלי העולם הזה ודבקים בו ובתורתו, ועד כמה הוא דואג להם.

פה ושם, לעתים נדירות אמנם, זוכה הרב להארת פנים מיוחדת ממרום, בדמות תרומה מפתיעה בסדר גודל משמעותי, נדבה הגונה ממקור בלתי צפוי.

כך היה באחד הימים, כששיחת הטלפון שהתקבלה במשרדו הבהירה לו בפעם המי-יודע-כמה שאנגליה - הוא לא יודע. בטח שלא אנגליה במבטא דרום-אמריקאי כבד. שברי המשפטים שהצליח ללקט מתוך דבריו של איש שיחו מעבר לים, גרמו לחושי להתחדד ולליבו לפעום בקצב מהיר.

עד מהרה נקרא אל החדר מזכיר הישיבה, אברך אנרגטי השולט בשפה האנגלית כשפת-אם, ולאחר תיווך ותרגום ארוך למדי התבררה התמונה כולה.

מיליוני פלוגי, דמות מוכרת בשוק ההון ובעל עסקים חובקי עולם הנמנה על עשירי תבל והמתגורר בברזיל, שוכב בימים אלה על ערש דווי. מתברר כי הוא חפץ לחלק ברגעיו האחרונים את ממנו לצדקה, ולשם כך הוא מזמן אליו את ראש הישיבה.

דרכונו של הרב, אשר שימש כבן-לוויה צמוד לנוכח טיסותיו התכופות, נשלף חיש מהר. שיחת טלפון זריזה לסוכן נסיעות והפעלת כמה קשרים, ובתוך שעות ספורות הוא מצא את עצמו על המטוס, בדרכו בריזילה.

כבר בשדה התעופה המתינה לו לימוזינה ארוכה ושחורה, מהודרת ובעלת בעלת חלונות כהים, לצידה המתין נהג מקומי ובידו שלט עם כיתוב עברי עילג המבהיר כי זו ההסעה של ראש הישיבה. הגביר, כך נראה, לא שש לבזבז זמן מיותר, והוא החיש את האורח הנכבד היישר לאחוזתו.

רק הדרך הקצרה מהרכב עד לחדרו של המיליונר, דרך שערים חשמליים ושדרות עצים מלבלבים, ערוגות פרחים מוקפדות ומסדרונות ארוכים מרופדים בשטיחים שהיוקרה זעקה מהם, רמזה לרב כי היכולות הכספיות של מארחו יכולות ליישב כמה וכמה סוגיות ותהיות הנוגעות במישרין לשאלה **'כסף מנין'** ולהסדיר את המשך קיום הישיבה בכמה וכמה מישורים שהמכנה המשותף להם הוא העדר מימון.

ספיר ויהלום

פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

המשך מעמוד קודם

לכני התורה, היה נחסף מנשמתו הצער הנורא שנגרם כתוצאה ממימוש צוואה מעוותת זו.

הדבש לעומת הזבל

כתב האור החיים בפרשת פרה אדומה, אותה אנו קוראים השבוע בתורה (במדבר יט, ב): "וּכְבַּדְתָּ מִשְׁלַחַי בְּמָקוֹם אֲחֵר עֲנִין זֶה לֵב פְּלִים שֶׁהָיוּ אֶצֶל בָּעַל הַבַּיִת, אֶחָת מִלֵּאָה דָּבַשׁ וְאַחַת מִלֵּאָה זָבֵל, וּפְנֵה אוֹתָם וְהוֹצִיאָם לְחוּץ מִהַחֲדָר. אוֹתָהּ שֶׁהָיְתָה מִלֵּאָה דָּבַשׁ - מִתְקַבְּצִים לָהּ כָּל הַזְּבוּבִים וְהָרִמָּשִׁים, וְאוֹתָהּ שֶׁהָיְתָה מִלֵּאָה זָבֵל - הֵגֶם שִׁכְנָסוּ לָהּ קֶצֶת מִהָרְמָשִׁים, לֹא יִשָּׂוה לְשֵׁל דָּבַשׁ."

"כְּמוֹ כֵּן אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁמֶת, לְהִיטוֹ מִלֵּא דְקִדְשָׁה הַמִּתּוֹקָה וְהָעֶרְבָה, בְּצִאת הַנֶּפֶשׁ וְנִתְרוֹקֵן הַגּוֹף יִתְקַבְּצוּ הַקְּלָפוֹת לְאֵין קֶץ, שֶׁהֵם כּוֹחוֹת הַטְּמָאָה הַתְּאֵבִים תְּמִיד לְהִדְבֵּק בְּקִדְשָׁה, לְהַנּוֹת מִהָעֶרְב. וְזֶה יִטְמָא בְּאֵהָל, וְאִפְלוּ אֵלָיו בָּתִּים מְקִירִים וְאַחַת פְּתוּחָה לְחִבְרָתָהּ, הַטְּמָאָה תִּמְלֵא כָּל הַחֲלָל הַמְּקֻרָה. מִה שְׂאִין כֵּן אֲשֶׁר לֹא מֵרֵעַ יִשְׂרָאֵל, לְהִיטוֹ מִשְׁלָל מִהַקִּדְשָׁה, אֵין כָּל כֶּךָ הַתְּקַבְּצוֹת הַטְּמָאָה אֵלָּא חֲלָק הַמַּמִּית הַנִּדְבֵּק בְּגוֹף."

הרי לנו עובדה מפעימה, לה איננו נותנים מספיק את הדעת.

נשמת איש ישראל מלאה קדושה מתוקה וערבה, ומשולה לכלי מלא דבש. בצאתה מגוף האדם - מצוין האור החיים, נמשכים אליה כוחות הטומאה כזבובים אל הדבש.

אולם כאן טמון מוסר השכל נוקב ומהדהד.

למה לחכות?!

אם אכן יש בתוכנו כזו קדושה, כזה ערך, למה לנו להמתין עד אחר המאה-ועשרים ולהיווכח בכך, לראות בעיני נשמתנו את הזבובים החגים מעלינו ונמשכים אלינו כפרפר אל האור?

הלא בידנו לקחת כבר כעת, בחיי חיותנו וכל עוד עודנו מסוגלים להתעלות ולהתקדש, את הקדושה הערבה והמתוקה הזו, ולנצל אותה עד תום. יש בידנו לדבוק בבורא יתברך, בתורתו הקדושה ובמצוותיו שציווה אותנו, ליהנות מנופת הצופים שבתוכנו - לה זכינו בהיותנו בני עם סגולה. אל נא נהיה כאותו מיליונר, הבה ננצל את הזמן שאנחנו כאן, עלי חלד ובעולם בו ביכולתנו לדבוק בתורה ולקיים מצוות בחשק ובהתלהבות, ובלבד שלא נאלץ לראות את עוכרי נשמתנו כוחות הטומאה תוקפים את נשמתנו לאחר מאה ועשרים.

שביבי אור

ניצוצות אש שלהבת מבית מדרשו של האור החיים

אדם בונה את ביתו, ובהיותו אמוץ על דברי רבותינו זכרונם לברכה הוא זוכר היטב את מאמרו (סוטה יז, א): "זכו - שכינה ביניהן". אולם מסתבר שעל מנת להקים בית לקב"ה, לבנות משכן ולהביא להשראת השכינה, נדרש עוד משהו.

כאן, בפרשתנו, מלמדנו האור החיים הקדוש את הסוד המסוגל להביא לכך שנוכח להשראת השכינה ולביסוס הבית היהודי כמעון להש"ת.

וזו לשון קדשו (לה, א): "כִּי יֵצֵא ה' עַל תְּקוֹן הָעֶבֶר, כְּדֵי שִׁיחִי מְכַשְׂרִים לְשֹׁכְן בְּתוֹכָם, וּבְמִצּוֹת שֶׁבֶת שִׁשְׁקוּלָה כָּכָל הַתּוֹרָה הִיא תִּקְנֶת עֲבוּדָה זָרָה, כְּאֹמְרוֹ (ישעיהו נ, ב): "אֲשֶׁרִי אֲנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת", וְדָרְשׁוּ ז"ל (שבת קיח, ב): "כֹּל הַשּׁוֹמֵר שֶׁבֶת כְּהִלְכָתוֹ אֶפְלוּ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה כְּדוֹר אֲנוֹשׁ מוֹחֲלִין לוֹ".

הנה לנו יהלום, פנינת חמד ואוצר בלום אותו גילה לנו רבנו במשפטים קצרים אלה. אם ברצוננו לזכות להוות משכן לשכינה, להכיל את הקב"ה בתוכנו ולזכות לכל הטוב הגנוז בכך, לפנינו עצה נפלאה כיצד להכשיר את הקרקע לכך.

השבת, אותה חמדה גנוזה ומתנה טובה, היא שבכוחה להביא לכך. אם כן, עד כמה מוטל עלינו להיזהר בקדושתה ולהתרומם ביום קדוש זה גבוה מעל גבוה, טפח וטפחיים מעל הבלי העולם הזה, הן בכל הנוגע להלכות שבת והן בהנהגתנו בהתאם לקדושת היום במחשבה, דיבור ומעשה.

עמו אני חפץ להשתדך' התבטא הרה"ק החידושי הרי"ם מגור זי"ע אודות גביר פלוני, אשר לא נמנה עם מקורביו ואף לא עם חסידות גור בכלל. את התמיהה המתבקשת יישב הרבי, בספרו את שאירע בידו עם אותו גביר.

לא אחת נדרשו גדולי הדורות, בהיות רועים נאמנים לצאן מרעיתם וכל מגמתם היתה להיטיב - ברוח ובגשם - לקהל עדתם בפרט וכלל ישראל בכלל, להתדפק על פתחי נדיבים ולנקוש על פתחי ליבם במטרה לגייס מהם סכום כזה או אחר לצדקה.

לעתים היתה זו הצלת משפחה שעולללה שאלו לחם ואין, פעמים שדווקא מוסכן פלוני שנקלע לעסק ביש מול הפריץ הוא שטרד את מנוחתם והזיקים לגייס סכום הגון למטרת שוחד, יש והיה צורך בפדיון שבויים בהול ועוד כהנה וכהנה. אולם שלושת אלפים רובל - הסכום אותו נדרש הרה"ק ר' יצחק מוורקא זי"ע לגייס במפתיע מעכשיו לעכשיו, זה כבר חרג מכל מה שהוא הכיר, גם באמת המידה של ראשי העם המכירים היטב את המלאכה. אולם הרבי, כמלאך המבצע שליחותו ללא הרהור ופקפוק, יצא לדרכו ופנה לוורשה הבירה - שם קיווה לגייס את הסכום האמור.

לשם כך פנה לידיו החידושי הרי"ם, ויחדיו החלו את המסלול כשהם ניגשים ראשית כל לביתו של נדיב לב ידוע, הלא הוא ר' גבריאל בוימגולד - מחסידיו הנאמנים ואנשי אמונו הבולטים של הרה"ק מוורקא.

ר' גבריאל, בראותו על מפתן דלתו את שני גדולי הדור, נרתע ביראת כבוד וכמעט שקרס תחתיו. התדהמה אחזה בו, ורק כשרוחו שבה אליו מעט פנה אליהם ביראת כבוד וכירר במה דברים אמורים.

תשובתם כי הם באו בעסקי צדקה, לא הפתיעה אותו כלל. הוא היה רגיל בכך. אם כי הסכום הכה אותו בהלם קל, אולם הוא לא נתן לכך להשפיע על שיקוליו.

כמה נדרש לרבי על מנת להשלים את המגביה? פנה בנימה מעשית לרבי מוורקא, ונענה כי הסכום המלא עומד על סך שלושת אלפים רובל, סכום עתק ודמיוני בכל קנה מידה.

ר' גבריאל הנהן בדרך ארץ, ותיכף ניגש לחדרו הפנימי. כעבור זמן קצר שב החוצה אל הצדיקים הממתנים, הושיט להם תיבה קטנה אך כבדת משקל, תוך שהוא מצייץ בפשטות: 'כאן תמצאו את הסכום המבוקש - במלואו'.

ההתפעלות אחזה בשני הצדיקים גם יחד. 'מה גרם לך לנקוט בצעד יוצא דופן זה?' תמה הרבי מוורקא, 'הלא מלבדך ישנם עוד נדיבי עם בעלי לב חם לצדקה, ובוודאי היינו מצליחים להשיג את יתרת הסכום ממקורות אחרים'.

'ואתן לרבי להסתובב ולזכות את כבודו בחיזור על פתחי נדיבים?!' ר' גבריאל התחלחל מעצם הרעיון, 'לא יקום ולא יהיה! אני אתן את מלוא הסכום, ובלבד שהרבי יוכל לשוב לעבודת ה' ולא יאלץ להמשיך במסלול'.

ההתפעלות גברה שבעתיים, ושני הצדיקים יצאו מן הבית תוך שפיהם מרעיף עליו את מיטב הברכות. או אז, לאחר שנכח החידושי הרי"ם לראות את הנהגתו המופלאה של ר' גבריאל, התבטא ואמר: 'עם יהודי החרד כל כך לכבוד רבו - עמו אני חפץ להשתדך!'

לימים אכן זכה ר' גבריאל להתגשמות משאלה זו, בבוא בנו ר' בעריש בברית הנישואין עם נכדת החידושי הרי"ם - בת בנו הרה"ק ר' אברהם מרדכי זי"ע.

משה רבנו מצווה את בני ישראל על מלאכת המשכן וכליו, מבהיר להם כי לשם קיום מצוה חביבה זו נדרשת התגייסות מוחלטת ופתיחת הלב והכיס גם יחד, ותיכף לאחר מכן מספרת לנו התורה הקדושה.

רבנו האור החיים הקדוש עומד על לשון הכתוב: 'מִלְפָּנֵי מֹשֶׁה וּמִבְּאֵר זֹאת באופן נפלא, וזו לשונו: "נִרְאָה שְׁנִתְּכֻנּוּ לְהַקְדִּים, לְבַל יֵלֶךְ מֹשֶׁה וַיִּקְדִּים לְהִבִּיא כָּל הַצָּרָה מִשְׁלוֹ, כִּי עֲשִׂיר גְדוֹל הָיָה וְחֶשֶׁק גְדוֹל הוּא בַּעֲשׂוֹת מִצְוֹת ה', לָזֶה יֵצְאוּ מִלְּפָנֶיךָ."

היתה פה מצוה נדירה, יקרה וחביבה עד לאין שיעור, וכולם חפצו לזכות בה. לא רק 'רצו' או 'היו מעוניינים', אלא היתה זו כמיהה, השתוקקות וצימאון אדיר לקיום רצון הש"ת והקמת משכנו. כל אחד רץ, כל יהודי נחפז, והכל מפני החשש הנורא מכל - חשש שהפך מוחשי יותר מרגע לרגע, כי חס וחלילה הוא לא יספיק לתת את חלקו למשכן.

יתירה מכך, חששו בני ישראל כי משה רבנו עצמו - בחשקו כי רב לקיים רצון קונו, יחטוף מהם את המצוה ויקיימה בעצמו, ולכך נחפזו חיש מהר להביא בעצם את הנדבה.

אולם יש כאן ממד נוסף, המזכיר ביותר את המעשה בו פתחנו.

בני ישראל נכחו לראות כי משה, רבם הגדול, נדרש לגייס סכום מסוים לצורך בנין המשכן. הוא ייאלץ - הניחו, לצעוד בסך במחנה ולהתעכב בכל אוהל, להתחנן ולקבץ זעיר פה וזעיר שם, וכדי ביוזון וקצף.

מתוך קנאות לכבוד רבם, בשל הרצון העז שלהם לשמור על כבודו ומעלתו ולא לאפשר לו לטרוד ולהשפיל עצמו - מיהרו הם לתת הכל בעצמם, ולו רק בשביל למנוע מצב בו משה מחזר על פתחי נדיבים.

מאצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

חיים שיש בהם בנתיבי חייו ופועלו של איש האלקים

רבנו, מלבד היותו גדול ביותר בתורה ובמעשים טובים, קדוש ישראל ומנהיג העדה ברמה, עוד היה טרוד ועסוק תדיר בצרכי העם ועשה כל שלל ידיו כדי לדאוג לפרנסתו של כל אחד ואחד, כדי שחס ושלום לא יחסר לאי-מי כדי מחייתו ברווח ככל האפשר.

דאגה יתירה ומיוחדת במינה היתה לרבנו כלפי אותם צורכי מרבנו, תלמידי חכמים אשר תורתם אומנותם ועשו תורתם קבע ומלאכתם בקושי עראי, והיה מקדיש מזמנו היקר כדי לכלכלם ולתמוך בהם ביד רחבה, בדרך של כבוד ונתינה שיש בה ממש.

באחד הימים הופיע לפני רבנו אברך עדין נפש ואציל מבט, ובבושת פנים שיתף אותו בעובדה כי ביתו ריק מכל ואין לו במה להחיות את אשתו וילדיו.

נכמר לבו של רבנו, אולם היות ובאותה העת לא היה לו די כדי לכלכל הן את עניי המון העם והן את תלמידי החכמים, העדיף לתמוך ראשית באלה שתורתם אומנותם.

פנה אפוא רבנו לאברך, ובעדינות ניסה לתהות על קנקנו ולראות האם הוא אכן עונה על ההגדרה 'תלמיד חכם', ואם כן יזכה במתן-יד הגונה.

'אמור נא לי, בני' פנה אליו, 'האם תוכל למנות בפניי מקומות בתנ"ך בהם קיימת חזרה על אותה אות פעמיים ברצף, בזו אחר זו באותה מילה?'

'אכן כן' נענה הלה לאתגר, אולם הוסיף וציין כי במרבית האותיות אכן קיימת תופעה זו, מלבד האות עי"ן שאינה מופיעה פעמיים ברצף באותה מילה בכל התנ"ך כולו.

כאן החל התלמיד למנות בזו אחר זו, ברהיטות ובהירות, את הפסוקים בהם מופיע כפל אותיות מסוג זה, אולם כשהגיע לאות ת' - עצר ונדם. 'ייתן לי רבנו את הנדבה שהתחייב לי' פנה לרבנו, 'או אז אומר היכן כתובה האות ת' פעמיים באופן זה'.

רבנו נעתר לכך, והושיט לו סכום נאה. 'נתן נתן לו' ציין הלה את המילה המדוברת, העוסקת בענין הנתינה לעני... ותיכף הוסיף וציין כי כפילות זו באה לרמוז על מתנה כפולה.

רבנו נהנה מאד מתשובתו המחוכמת ומידיעותיו בתורה, והוא אכן נענה לו בלב רחב והכפיל את מתנתו.

בנתיבי החיים פרקי מחשבה ומוסר לאורו הזך של האור החיים

"והשמיענו הכתוב כי מלאכת המשכן שלמה היתה גם בבחינה זו, כי הנותן חכמה בהמה השנה אותם בהתבוננות החכמה שוה, ודומים כלם לאיש אחד".

כשכולם שואפים לאותה מטרה, לעשות רצון השי"ת באמת ובתמים, או אז נוצר פסיפס רוחני מרהיב שכל כולו קידוש שם שמים בעולם. אולם כל זאת רק אם אכן עומדים בתנאי בסיסי זה, ולא כאשר המניעים הינם כבוד וכח, שררה ותאוות שלטון.

אז נכון, אין להתעלם מהעובדה שבכל דור ודור ישנם חילוקי דעות, ואף גדולי ישראל בנם לבין עצמם לא תמיד תמימי דעים בנוגע לסוגיה כזו או אחרת. אולם עדיין ניתן לכלול כל זאת תחת הכותרת 'מחלוקת לשם שמים', כל זמן שניזוהר שלא למעורר ולהיסחף למדרון החלקלק של המחלוקת ההרסנית, המורעלת, שאינה לשם שמים.

מחלוקת, כשמה כן היא, מחלוקת ומפלגת, משסעת וקורעת כל חלקה טובה והופכת אותה לקרעים-קרעים. דעה נוגדת את רעותה, שיטה אחת יוצאת חוצץ אל מול זאת שמנגד וכל מחנה יורק גיצי אש כלפי זולתו.

יחד עם זאת, ישנה מחלוקת שאינה זו, אבחנה ברורה בענין קובעים חכמינו ז"ל (אבות ה, יז): "כל מחלוקת שהיא לשם שמים - סופה להתקיים, ושאינה לשם שמים - אין סופה להתקיים".

אודות כך כותב רבנו בפרשתנו, בדבריו על הפסוק (לו, ח): "ויעשו כל חכם לב בעשי המלאכה את המשכן", וזו לשונו: "פרוש, הגם שהעושים רבים הם, אף על פי כן היתה המלאכה נעשית כאלו עשה אדם אחד. והכונה בזה, כי כשיעשו המלאכה רבים, על כל פנים ישתנה תאר מלאכת זה מזה, ולא תדמה למלאכה שיעשה כלם אמן אחד".

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו
למייל המערכת m028039999@gmail.com
או לפקס 02-5385689
או בנדרים פלוס - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

כח לימוד תורת האור החיים הקדוש

שלום וברכה,

זכיתי ליהנות מאוד מספרי **אור החיים המבואר** שבהוצאתכם ב'עוז והדר'. וברוך ה' כבר שבע שנים אני מוסר שיעורים במשנתו של אור החיים הקדוש, זיעוכי, ותורתו מלווה אותי ומעשירה את חיי ואת חיי שומעי לקחי.

לפני כמה שנים נולד לי בן למזל טוב, אך שמחתנו הגדולה התערבה בדאגה עמוקה. עד גיל שנה ועשרה חודשים הוא לא התחיל ללכת. ניסינו הכל - טיפולי פיזיותרפיה, התייעצויות עם מומחים, ואף שיטות שונות שיכולות לעודד תנועה, אך דבר לא הועיל. בני פחד מאד ולא הסכים לנסות ללכת. לאחר אין ספור נסיונות ותפילות החלטתי לנסוע להר הזיתים, לציינו של **מרן אור החיים הקדוש**. זה היה בליל שלישי. עמדתי מול קברו והתפללתי מעומק הלב. פניתי אל הצדיק בתחינה ובבקשה, וצינתי את מה שאמרו הצדיקים שהאור החיים הקדוש הניח את כוח ההולדה שלו בתוך חיבורו הקדוש, ולכן כל הלומד בתורתו נחשב כבנו ממש.

אמרתי שם: "רבינו הקדוש, בני הרי הוא כבנך ואינו הולך. אנא ממך, עשה למענו בשמים מה שאתה יכול. אני מקבל על עצמי להוסיף ולהאדיר את השיעורים בתורתך ללא הפסקה, ביתר שאת וללא הפסקה".

יצאתי מצינו הקדוש בהרגשה שתפילתי התקבלה. למחרת בבוקר, בזמן שהכנתי את ילדי, קראתי לבני בשמו. ולפתע, למרבה הפלא, הוא קם וצעד לעברי בבטחון וביציבות, כאילו היה רגיל בכך מאז ומעולם!

תחושת ההתרגשות היתה עצומה. מה שלא הצליחו הרופאים והמטפלים לעשות במשך חודשים ארוכים, הצדיק עשה בלילה אחד. בני לא רק התחיל ללכת, אלא עד היום הוא רץ ומשתובב, בלעה"ר, בשמחה ובחינויות.

אין לי ספק שזכות לימוד תורתו של **האור החיים הקדוש** עמדה לנו, ותורתו פתחה לנו שערי ישועה והשפיעה ישועות גדולות.

אני מרגיש חובה לשתף את הסיפור הזה כדי לחזק את העוסקים בתורתו של האור החיים הקדוש, ותודה רבה לכם על כל פעלכם, כן תזכו להמשיך ולהפיץ ולהרבות לומדים לתורתו.

בתודה ובהערכה,
דניאל י.ט.

מתיבתא אור החיים

מכפי נדבת הלב, ולכן העביר משה רבינו ע"ה שלא יוסיפו להביא עוד, כי הכל אחר נדבת הלב הוא בא, וטוב מעט בכונה כו', ולכן מול זאת הגיד לנו הכתוב שלא יעלה על הדעת כי לא הביאו בנדבת הלב הנדבה הצריכה, לכן נאמר 'והמלאכה', כלומר, מה שנקראת מלאכה באמת היתה דים. ונוכל לומר גם כן פירוש 'דים' על המביאים, כי הביאו בכל לבם, ודי זכותם בזאת, 'והותר', מה שהיו מרבים להביא כנ"ל זה היה המותר כנ"ל.

וראה עוד באוהב ישראל שכתב: ועל פי זה אמרנו לפרש הפסוק בפרשת ויקהל (שמות לו ז) והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר, ולכאורה אינו מובן לשון דים והותר שני הפכים בנושא אחד. וכקושיית האור החיים הקדוש ז"ל, ולדברינו אלה יבואר על נכון. דהנה כל איש נדיב לב באמת כשהביא נדבתו למשכן כסף או זהב לפי מה שהיה ביכלתו ומעמדו הטוב. אכן רצונו היה בלי ספק ולבו בוער בו ומשתוקק לגודל אהבת הש"י ליתן למצוה רבה כזו כפלי כפלים עד אין שיעור וגבול ותכלית לגודל אהבת ה' ונדבת לבו. וזה הרצון הוא חשוב בעיני הש"י מאוד. וכביכול נחשב ונחקק ונשאר אז לפניו אותו הרצון הטוב לעד ולדורות. עד אין סוף ואין תכלית. וזהו והמלאכה היתה דים, היינו מלאכת ההבאה בפועל ממש היתה דים לכל מלאכת המשכן. שהוא בפועל ממש לעשות אותה כמצווה מפי הש"י וכתבנית אשר הראה למשה רבינו ע"ה בהר. והותר, היינו שעוד נשאר ונותר הנחקק לפניו יתברך התשוקות והרצונות של הנדיבי לב מהכנסת ישראל עד אין סוף ואין תכלית וכנ"ל. אבל מלאכת ההבאה בפועל היתה דים ממש למלאכת המשכן לבל יותיר. והבן היטב.

הכל בתוך מלאכת המשכן.

וראה בשפת אמת (תרלה): בספר אור החיים מדייק לשון 'היה דים כו' והותר'. דסתרי אהדדי. והוא ז"ל תירץ שעל ידי שהיתרון היו בנדיבות בני ישראל, שילם הקב"ה להם שכרם וכלל היתרון גם כן במלאכת המשכן עיי"ש דפח"ח. ולפי דרכנו פירשנו כי על ידי זה שמנעו עצמם אח"כ מהריבוי כדכתיב 'ויכלא העם', על ידי זה תיקנו זאת היתרון שלא נתקלקל הנדבה על ידי התפשטות כנ"ל. ושמעתי מא"ז מו"ר ז"ל פירוש הפסוק 'מה יפו פעמך בנעלים בת נדיב', ופירש כי נדיבות הרצון צריך מנעל ושמידה, שלא יתפשט הרצון והחשק לדברים אחרים כו', וזהו פירוש המשנה משמיעין על השקלים ועל הכלאים, שלא יתערבו רצונות אחרים לרצון הנדבה. וגם פירוש 'כלאים' כמו 'ויכלא העם' כו', שהוא בחינת המניעה שיש גם כן במצות הנדבה כנ"ל, וזהו שאמר 'העשיר לא ירבה' כו'.

וראה עוד בשפת אמת (תרלו) שכתב: בפסוק 'והמלאכה היתה דים כו' והותר'. בספר אוה"ח מקשה כי 'והותר' סתירה למאמר דים. אכן בהקדים מה שאמר 'מרבים העם להביא' כו'. נראה כי הבינו החכמים עושי המלאכה כי הבאת התרומה היה יותר

באור החיים (שמות לו ז) כתב רבינו: דים וגו' והותר. הם ב' דברים הפכיים אם דים אינו הותר ואם הותר אינו דים, וכאן אין מקום לומר לא זו אף זו לצד ששניהם סוג אחד ובחינה אחת ואין דרך לעשות סוג א' ב' סוגים כי יש בנשמע הכחשה, ועוד לא היה צריך לומר דים אלא והמלאכה היתה הותר לכל המלאכה, ועוד כל הכתוב מיותר שהרי אמר למעלה מרבים העם להביא מדי העבודה למלאכה ופשיטא שלא אמרו כן עד ששיעורו הכתוב חובת בני ישראל בעיני המקום כי לצד שהביאו ישראל יותר משיעור הצריך חש ה' לכבוד כל איש שטרחו והביאו ונכנס כל המובא בית ה' במלאכת המשכן, וזה שיעור הכתוב והמלאכה אשר צוה ה' לעשות במשכן הספיקה להכנס בתוכה כל המלאכה שעשו בני ישראל הגם שהותר פירוש שהיה יותר מהצריך הספיק המקבל לקבל יותר משיעורו על ידי נס. או על זה הדרך והמלאכה שהביאו היתה דים לא חסר ולא יותר הגם שהיתה יותר כפי האמת והוא אומרו והותר כי נעשה נס ולא הותיר:

ובפרס יוסף הביא כעין זה מהחידושי הרי"ם, וז"ל: בשם החידושי הרי"ם ז"ל ראיתי, דלכאורה קשה למה

הכריזו, מה יזיק אם יבואו. אך הטעם דאם נשאר זהב או שאר חפץ יהיה לבם נשבר, ויתעצבו שמא שלו נשאר ואין לו חלק במשכן, ולכן העבירו קול שלא להביא עוד. וזה פירוש דים והותר, אף שהיה מותרות רק שנעשה נס שהיה דים ונכנסו גם כן למלאכת הקודש.

וראה בבאר מים חיים שביאר טעם הדבר שהביאו בני ישראל יותר מכפי הצורך, ולפי זה מובן גודל חובת הקב"ה לתרומת בני ישראל, ולכך נעשה נס ונכנס

מצא חיים

חידה שבועית בעיני דברי האור החיים

לפתרון החידות יש לעיין בהרחבה באור החיים המבואר ובמדוריו מבית מתיבתא

הפרשה פותחת בפסוק הבא (לה, א): "וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אֹתָם."

אודות כך מפרש רבנו כי 'אלה הדברים אשר צוה ה', הכוונה לנאמר קודם לכן: 'וַיִּקְהַל מֹשֶׁה'. למה כוונת רבנו בפירוש זה?

(א) בזאת הודיע משה לישראל כי עצם ההיקהלות הינה מצוה וחובה כשלעצמה, וזה מה שנצטווה להודיע להם.

(ב) נצטווה משה מפי הגבורה להקהיל את ישראל במקומות מושבותיהם מדי שבת, לבל יסובבו בשוק ויעסקו במסחר ובעניינים של חול.

(ג) ציווה הקב"ה למשה שייקהלו ישראל מדי שבת בשבתו, לעסוק בדיני עיסוק והיתר ובדרשות התורה.

תשובה מגליון קודם: תשובה ב'

פתרונות יש לשלוח לא יאחר מיום רביעי בשבוע בלבד לכתובת דוא"ל: m028039999@gmail.com

או בפקס 02-5385689 או 'נדרים פלוס' - באר ישראל

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדויקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון 'בחרת בחיים' ושם הפרשה.

3. בני חו"ל מתבקשים לכתוב כתובת (אדרעס) בארץ ישראל למקרה של זכיה, שישלח לשם.

בין שולחי התשובות תערך הגרלה על סידור מתיבתא (או על ספר אחר הקיים במלאי כפי שיקולי המערכת).

מחברים להיום
לשמיעת שיעורים ודרשות
חייגו: 02-803-9999

